

GGD: Klimaatplannen mogelijk schadelijk voor gezondheid

De Nederlandse GGD's vragen aandacht voor de gezondheidseffecten van het klimaatbeleid. In een brief aan minister Wiebes (Klimaat, VVD) schrijven ze dat er vooral risico's bestaan bij de bouw van windmolens en biomassacentrales en bij de verduurzaming van huizen.

Sander van Mersbergen 22-10-19, 03:00 Laatste update: 08:23

- **142**
-
- 2
-

Tien regionale GGD's reageerden per brief op het klimaatplan, waarin de hoofdlijnen van de duurzaamheidsplannen tot en met 2030 staan beschreven. Nederland wil fors inzetten op het opwekken van duurzame energie, via windmolens, zonnepanelen en biomassa.

De GGD's stellen dat er meer aandacht moet komen voor de effecten van deze vormen van energie op de gezondheid van mensen. „We weten uit onderzoek bijvoorbeeld dat omwonenden van windmolenparken geluidshinder ervaren”, zegt Arthur van Iersel, senior adviseur bij de overkoepelende GGD. „Daar moet het rijk rekening mee houden.” Volgens Van Iersel is het echter ‘niet altijd de eerste natuur’ van de overheid om het effect op de gezondheid mee te wegen in het beleid.

Misschien nog wel zorgelijker is de situatie rond biomassa. Daarmee heeft Nederland grootse plannen. Binnen een paar jaar komen er liefst 628 biomassa-installaties, bleek onlangs uit een inventarisatie van deze site. Daarvoor heeft de overheid 11,4 miljard euro subsidie gereserveerd.

Hout verbranden

Begin deze maand zeiden Europese wetenschappers al dat biomassa, het verbranden van hout in centrales, [helemaal niet duurzaam](#) is. De GGD stelt nu dat het ook volstrekt onduidelijk is wat het met de luchtkwaliteit doet. „De ervaringen met grootschalige biomassa zijn beperkt. We weten niet precies hoe groot de uitstoot is en waar die neerslaat. Dat moet je van tevoren weten. Je kunt beter vooraf goed nadenken, dan achteraf spijt krijgen van de dingen die je hebt gedaan.”

Dat geldt ook voor de verduurzaming van huizen. Als Nederland inderdaad overgaat tot het installeren van honderdduizenden warmtepompen, moeten we er volgens de GGD wel voor zorgen dat die dingen niet te veel herrie maken. Dat soort vereisten ontbreekt volgens Van Iersel nog.

In hun brief stellen de GGD's overigens ook dat klimaatbeleid in het algemeen wél bijdraagt aan de gezondheid van mensen. Maatregelen om het verkeer schoner te maken worden bijvoorbeeld hartstochtelijk toegejuicht.

Lees ook

PREMIUM

Klaar met alle meningen over klimaatverandering? Dit zijn de feiten

[Lees meer](#)

Biomassa-angst

Ondertussen brokkelt het imago van biomassa als bron van duurzame energie langzaam af. Werden er eerst al vraagtekens gezet bij de duurzaamheid van het opstoken van hout, nu blijkt ook het effect op de luchtkwaliteit volstrekt onduidelijk.

Ook onder burgers neemt de angst voor de gevolgen langzaam maar zeker toe. Op tal van plekken waar een grote centrale gebouwd gaat worden, verenigen omwonenden zich om een vuist te maken tegen de plannen. Protesten zijn er onder meer in Amsterdam, Arnhem, Cuijk, Diemen en Nijmegen. Er is zelfs al een landelijk actiecomité, de Nederlandse Federatie Tegen Biomassacentrales.

In 2016 klaagden inwoners van Zwolle, die toen al een biomassacentrale in hun wijk hadden, over de effecten. Er zouden bijna dagelijks grote rookwolken en fijnstof vrijkomen. „Ik heb gigantische hoofdpijn, heb het benauwd en ben kortademig”, stelde een bewoonster tegenover [De Stentor](#).

Zorgen over biomassa zijn niet uit de lucht gegrepen, stelt de GGD desgevraagd. Eerder pleitte het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) ook voor meer onderzoek. „Bij kolen en gas kennen we het effect. Dat weten we bij biomassa nog niet. We hebben niet veel ervaring met grote centrales”, zegt Van Iersel.

Broeikasbom

Het belangrijkste is dat je vragen stelt en daar antwoorden op verzint

Arthur van Iersel, GGD

Dat er uitstoot is, staat vast. Europese wetenschappers, verenigd in de EASAC, stelden eerder deze maand zelfs dat er komende jaren een enorme 'broeikasbom' ontploft als we massaal hout gaan verstoken. Bij de verbranding zouden zelfs meer broeikasgassen vrijkomen dan bij steenkool, omdat hout geen efficiënte brandstof is.

Waar die uitstoot precies effect heeft, is een vraag waar we het antwoord nog niet op weten, stelt Van Iersel. Zijn het vooral omwonenden die er last van hebben, of beïnvloedt een biomassacentrale de luchtkwaliteit in een groter gebied? „Kijk maar naar stikstof”, zegt de senior adviseur. „Ook daar blijkt uit onderzoek dat dat niet allemaal in de buurt neerdaalt, maar dat ook een deel in het buitenland terecht komt.”

De GGD is niet per se voor of tegen biomassa of andere methoden van energieopwekking. „Maar we moeten wel weten wat precies de effecten op de gezondheid zijn. Stel dat biomassacentrales echt heel schadelijk zijn, dan heb je twee opties. Of je moet ze niet bouwen, of je neemt maatregelen om de schadelijke effecten te beperken. Het belangrijkste is dat je vragen stelt en daar antwoorden op verzint.”

Uiterst waardevol

Voorlopig lijkt het kabinet niet van zins die vragen rond het opwekken van biomassa te willen stellen. Staatssecretaris Wiebes liet begin deze maand weten het beleid – waarin 11,4 miljard is vrijgemaakt voor het subsidiëren van nieuwe centrales – [niet bij te stellen](#). „Er zijn allemaal wetenschappers die allemaal dingen beweren”, zei hij in reactie op het EASAC-rapport. „Dat is uiterst waardevol, maar uiteindelijk moeten we in Europees verband zien of dat iets betekent.”

Ook in de Tweede Kamer bestaat nog steeds voldoende steun voor biomassa. Alleen enkele oppositiepartijen willen er vanaf. Nederland heeft de biomassacentrales hard nodig om de duurzame doelen te halen, stelt het kabinet. Officieel geldt energie uit houtstook nog steeds als duurzame energie.

Tien GGD's pleitten er in een brief voor om in elk geval meer aandacht te schenken aan de mogelijke gezondheidseffecten. Het betreft de regionale afdelingen in Brabant, Gelderland, Zuid-Holland, Utrecht, Zeeland en IJsselland. Ze reageerden op een internetconsultatie van de Rijksoverheid, waarin burgers en organisaties hun visie mochten geven op de klimaatplannen van het kabinet.

De gezondheidsdiensten roepen minister Wiebes op om de ministeries van Volksgezondheid en Infrastructuur en Waterstaat nauw te betrekken bij de ontwikkeling van zijn plannen. Op lokaal niveau kan de GGD zelf een belangrijke rol

spelen in het belichten van gezondheidsaspecten bij klimaatmaatregelen, stellen ze in hun brief.